

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Dato:
Kontor: Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Sagsbeh:
Sagsnr.:
Dok.:

UDKAST TIL TALE

**til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål A
fra Forsvarsudvalget den oktober 2014, kl. 07.00**

Samrådsspørgsmål A:

Vil ministrene redegøre for, om Straffelovens paragraf 101 og 102 m.fl. ("landssvigerparagrafferne") finder anvendelse overfor de jihadister med dansk statsborgerskab eller opholdstilladelse, der kæmper på Islamisk Stats side?

Spørgsmålene er stillet efter ønske fra Troels Lund Poulsen (V), Leif Mikkelsen (LA), Lars Barfoed (KF) og Marie Krarup (DF).

1. Folketinget har nærmere spurgt til, om straffelovens § 101 og § 102 m.fl. – altså de bestemmelser, som også betegnes "landssvigerparagrafferne" – finder anvendelse over for de jihadister med dansk statsborgerskab eller opholdstilladelse, der kæmper på Islamisk Stats side.

Og man må forstå på debatten sent i går aftes, at det er helt afgørende for Venstre, Liberal Alliance, De Konservative og Dansk Folkeparti at få klarhed "sort på hvidt" over dette spørgsmål, inden man kan komme videre med B 123.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Og det er jo også en meget alvorlig opgave, som vi beder vores mænd og kvinder om at løse. Og bestemt heller ikke ufarligt.

Jeg er imidlertid nødt til at få sagt, at den alvorlige situation og den fare, som vores soldater udsættes for, jo på ingen måde bliver anderledes af, om en given handling kan straffes efter straffelovens § 101 eller § 102.

Men jeg vil naturligvis gerne prøve at kaste et lidt mere klart lys på den vigtige problemstilling, som samrådsspørgsmålet afspejler.

2. Der spørges som bekendt til straffelovens § 101 og § 102.

Tillad mig nu alligevel at starte et andet sted.

For vi har jo et ganske godt værn i straffeloven over for personer, som tilslutter sig terrororganisationer og i den forbindelse begår alvorlige handlinger.

Vi har jo nemlig terror-paragrafferne i § 114 og frem.

Terrorbestemmelserne dækker bl.a.

- drab og en lang række andre alvorlige handlinger begået med det såkaldte ”terrorforsæt”;
- støtte i form af direkte eller indirekte finansiering af terrorisme;
- hvervning af personer til terrorisme;
- det at lade sig hverve til terrorisme;
- træning af personer til terrorisme;
- det at lade sig træne til terrorisme.

Og en ting er terror-paragrafferne, men ved siden af har vi jo også de almindelige bestemmelser om drab, vold, kidnapning osv.

Med straffeloven har vi altså et ganske finmasket net af bestemmelser, der meget vel kan tænkes at komme i spil i forhold til handlinger begået af danske Syrien-krigere.

3. Hvad så med straffelovens § 101 og § 102?

Alle, der sidder her, har givetvist læst paragrafferne igennem og har sikkert også konstateret, at det interessante i forhold til den mulige anvendelse af disse bestemmelser er, hvorvidt vi kan sige, at Danmark er i ”krig” eller på vej i ”krig”.

For de handlinger, der omtales i f.eks. § 102, skal være begået enten under krig eller under besættelse af Danmark. Det afgørende bliver derfor, om Danmark ved at sende F-16 fly til Irak er i ”krig” med Islamisk Stat i § 102’s forstand.

4. Så hvad ligger der i det begreb ”krig”, som § 102 taler om, og kan bestemmelsen anvendes i en situation, hvor Danmark involverer sig i en intern konflikt i et andet land mod en terrororganisation – og således ikke deltager i en traditionel krig stat-mod-stat?

Her bliver det nok lidt mere komplekst.

For når det gælder § 102, så blev denne bestemmelse oprindeligt indsat i straffeloven i 1930 og er senest ændret i 1952.

Det er rigtig, rigtig lang tid siden. Og endvidere tilbage i en tid, hvor verden nok så noget anderledes ud.

Bestemmelsen er med andre ord fra en anden tid. Skrevet med anden slags konflikt for øje – nok en mere klassisk konflikt om jeg så må sige.

5. Så kan jeg i dag udstede en garanti. Kan jeg sige, at § 102 kan bruges i forhold til det, der måtte ske i konflikten?

Nej.

Kan jeg udelukke det?

Nej.

Men er det afgørende for, om Danmark skal stille et yderligere militært bidrag stilles til rådighed for den internationale indsats til støtte for Iraks militære indsats mod terrorbevægelsen Islamisk Stat?

Nej.

6. Og jeg kunne stille endnu et spørgsmål: bør vi ikke være sikre på, at straffelovens regler er tilstrækkelige til at modvirke deltagelse i væbnede konflikter i udlandet?

Jo.

Og dette har regeringen allerede taget initiativ til at bede Straffelovrådet om at afklare.

For der er behov for større sikkerhed for, at vi har et tilstrækkeligt robust værn over for bl.a. de – som det hedder i samrådsspørgsmålet – jihadister med dansk statsborgerskab eller opholdstilladelse, der kæmper på Islamisk Stats side.

Det siger sig selv, at man ved vurderingen af, om de gældende regler er tilstrækkelige, må tage udgangspunkt i de gældende regler.

Men det er altså ikke en kortlægning af de gældende regler, der bliver hovedopgaven for Straffelovrådet, men derimod at vurdere, om der er behov for nye regler og – hvis det er tilfældet – at komme med forslag til, hvordan sådanne nye regler bør udformes.

7. Men hvorfor så vente på Straffelovrådet? Hvorfor ikke bare indføre nye regler nu?

Spørgsmålet om, hvorvidt man generelt kan kriminalisere deltagelse i en væbnet konflikt, er ganske kompliceret. Og derfor er det vigtigt, at vi har et ordentligt grundlag at basere eventuelle lovændringer på.

Strafferegler bør være klare og entydige, så man ved, hvad der er strafbart, og hvad der ikke er. Det er jo et af adelsmærkerne ved et demokrati.

Og det vil denne regering ikke give køb på.

Tværtimod er det jo i sådanne alvorlige situationer, som den vi står i lige nu – at vi skal holde fast i vores demokratiske værdier og traditioner.

8. Så for at opsummere:

- Vi har regler, der bestemt kan være relevante.
- Der er tale om et finmasket net, som dækker helt fra hvervning og træning til fuldbyrdet terrorbombning osv.
- Hvad med straffelovens § 101 og § 102?
- Som sagt mere usikkert.
- Mere komplekst, bl.a. fordi bestemmelserne er fra en helt anden tid.
- Men som udenrigsministeren også har sagt, så kan det ikke udelukkes, at § 102 finder anvendelse.

For en god ordens skyld må jeg her lige nævne, at det selvfølgelig er op til domstolene at vurdere, om det strafferetlige gerningsindhold i en given strafbestemmelse er opfyldt.

Om en konkret handling er omfattet af straffelovens § 101 eller § 102 eller nogle af straffelovens øvrige bestemmelser er således i sidste ende op til vores domstole at afgøre.

Og sådan må det være. Det er en helt central grundpræmis i et demokrati som vores, som vi jo også alle bakker fuldt og helt op om.

9. Jeg synes, at vi skal holde for øje, hvad det er, B123 handler om. Skal vi virkelig lade vores assistance og hjælp i kampen mod en så grusom og bestialsk organisation som Islamisk Stat afhænge af, at vi tager timelange diskussioner om rækkevidden af strafferetlige bestemmelser?

Skal vi lade Islamisk Stat vinde endnu mere frem og begå endnu flere uhyrligheder, eller skal vi være med til aktivt at stække deres magt.

Jeg har sagt det igen og igen, og jeg gentager gerne mig selv: Vi vil som regering og som land ikke tolerere de handlinger og ideologier som Islamisk Stat står for. Og vi er rede til at handle.

Det betyder også, at vi vil komme efter dem, som forbryder sig mod de straffebestemmelser vi har i dag. Og vi er klar til at foretage yderligere kriminalisering, hvis anbefalingerne fra Straffelovrådet går den vej.

Tak for ordet.